

Õiguskantsler

Jõelähtme Vallavalitsus
kantselei@joelahtme.ee

Teie nr

Jõelähtme Vallavolikogu
vaino.haab@joelahtme.ee

Meie 12.02.2018 nr 7-5/180172/1800698

Külavanema valimise kord

Lugupeetud Jõelähtme vallavanem ja vallavolikogu esimees

Õiguskantsleri poole pöördusid Jõelähtme valla elanikud, kes väitsid, et Ihasalu külavanema valimistel (26.08.2017) on esinenud rikkumisi ja Jõelähtme Vallavalitsus on selle kohta esitatud kaebused jätnud sisuliselt lahendamata.

Jõelähtme Vallavolikogu 02.03.2004 määrusega nr 32 kinnitatud „[Jõelähtme valla aleviku- ja külavanema statuudi](#)“ (edaspidi: statuut) § 2 lõige 1 sätestab: „Külavanem valitakse külaelanike koosolekul poolthälteenamusega. Koosoleku toimumise aeg ja koht peab olema ette teatatud vähemalt üks kuu. Koosoleku toimumisest teatatakse kas edastades kirjaliku kutse või valla ajalehes „Jõelähtme“, kodulehel ja vastava küla teadetetahvil.“ Statuudi § 2 lõige 5 näeb ette, et külavanema valimise kohta koostatud protokoll esitatakse vallavalitsusele.

Avaldajad väitsid, et külaelanikele ei saadetud külavanema valimisel osalemiseks kirjalikke kutseid. Vallavalitsus vastas neile, et seda, „kas ja millises ulatuses kirjalikud kutsed külaelanikele edastati, ei ole vallavalitsusel kuidagi võimalik tagantjärele kontrollida. Külakoosoleku kokku kutsunud isikute poolt on vallavalitsusele teada antud, et teade külakoosoleku kokkukutsumisest, millel on plaanis valida külavanem, teavitati külaelanikke e-posti ja küla *facebook*-lehe vahendusel“.

Külavanema valimiste õiguspärasust mõjutab see, kas kõiki külaelanikke on külakoosoleku toimumisest eelnevalt nõuetekohaselt teavitatud. Statuudist ei nähtu, millised andmed peavad protokollis sisalduma, kuid § 2 lõigetest 5 ja 6 tuleneb koostoimes, et vallavalitsus kontrollib külavanema valimise õiguspärasust. Vastasel juhul oleks statuudi § 2 lõige 6 sisutühi. Kuna statuut ei reguleeri, kuidas vallavalitsus külavanema valimise õiguspärasust konkreetselt kontrollib, on volikogu jätnud selle üle otsustamise vallavalitsusele.

Statuudis sätestatud kirjaliku kutse edastamise nõuet ei saa samastada e-kirja saatmisega. Külaelanikul ei pea olema e-posti aadressi, elukoha aadress on aga kõigil. Ka küla teadetetahvel pole sama mis Facebook. E-kiri ja Facebook võivad olla küll täiendavad teavitamise vormid, kuid ei asenda statuudis sätestatud teavitamise vorme. Vallavalitsus võinuks aegsasti kehtestada § 2 lõigete 5 ja 6 rakendamiseks nõude, et aleviku- ja külavanemad dokumenteeriksid kutsete

saatmise, kutse väljapaneku küla teadetetahvlile ning säilitaksid elektroonselt saadetud kutsed. Kui aga vallavalitsus leidis, et tõhusaks kontrollimiseks tuleb muuta statuuti, võinuks ta pöörduda volikogu poole (KOKS § 30 lõige 2). Sellist pöördumist Jõelähtme valla dokumendiregistrist ei leia.

Jõelähtme Vallavalitsus ei ole täiel määral järginud hea halduse tava (põhiseaduse ehk PS § 14). Jõelähtme Vallavolikogu 02.03.2004 määrusega nr 32 kinnitatud „[Jõelähtme valla aleviku- ja külavanema statuudi](#)“ § 2 lõike 6 järgi peab vald aktsepteerima külaelanike valitud külavanemat, kui valimine on toimunud kehtestatud korra järgi. Hea halduse tava uurimispehimoete ([haldusmenetluse seaduse](#) § 6) nõuab, et vallavalitsus selgitab välja, kas külavanema valimine on toimunud nõuetekohaselt. Seejuures tuleb tal teha kindlaks kõik olulise tähendusega asjaolud, kogudes vajadusel selleks tõendeid ka omal algatusel. Vallavalitsusel tulnuks luua eeldused, et ta saaks hiljem välja selgitada, kas ja kellele on külavanem edastanud kirjalikud kutsed külaelanike koosolekule. Need eeldused on jäänud osaliselt loomata.

Hea halduse pehimoete (PS § 14) järgimiseks soovitan vallavalitsusel tagada tõhus kontroll selle üle, et aleviku- ja külavanema valimised korraldataks õiguspäraselt ([õiguskantsleri seaduse](#) § 35¹ lõige 2).

Suurema selguse ja statuudi tõhusa rakendamise tagamiseks soovitan Jõelähtme Vallavolikogul kaaluda statuudi täpsustamist järgmistes küsimustes:

- vallavalitsuse kontroll külavanema valimise õiguspärasuse üle;
- millisel kodulehel kutse avaldatakse (§ 2 lõike 1 kolmas lause);
- mida sisaldab kohaliku omavalitsuse kohustus aktsepteerida külavanemat (§ 2 lõige 6);

Lisaks on ebatäpne viide statuudi punktis nr 3 sätestatud korrale (§ 4 lõige 7).

Palun andke hiljemalt 10. aprilliks 2018 teada, milliseid abinõusid olete soovitusel järgimiseks rakendanud.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise